

Ìtẹ̀léra Àwọn Aposteli

láti ọdọ̀ St. Tirofimu, aposteli kan nínú Àwọn Àádọ́rin, títí di òní

ní ìlà ti

Bíṣọ́ọ̀bù*

Garland F. Byers, Jr., J.D., D.D.‡

Bíṣọ́ọ̀bù sí Àwọn Orílẹ̀-èdè, lábẹ́ Àṣẹ Aposteli

1. St. Tirofimu, Aposteli kan nínú Àwọn Àádọ́rin CO

Kristi rán an pẹ̀lú Àwọn Àádọ́rin ní nǹkan bí ọdún 30 Lẹ́yìn Kristi (Luku 10:1)
a dárúkọ rẹ̀ nínú Ìwé Mímọ́: "Tirofimu ará Efesu", alábàákẹ́gbẹ́ St. Paulu (Ìṣe àwọn Aposteli 20:4; 21:29; 2 Timotiu 4:20)
bíṣọ́ọ̀bù àkọ́kọ́ ti Arles, gẹ́gẹ́ bí àṣà Ìjọ náà

Ìlà ìtẹ̀léra àwọn aposteli yìí nà láti ọdọ̀ Aposteli Tirofimu, ní nǹkan bí ọdún 30 Lẹ́yìn Kristi, títí di òní: ó jẹ́ ọdún 1,996 ní ọdún 2026.

St. Tirofimu, alábàákẹ́gbẹ́ St. Paulu, ni Ìjọ Orthodox ti Ìlà Oòrùn ń bọlá fún gẹ́gẹ́ bí aposteli kan nínú Àwọn Àádọ́rin; Ìjọ náà ń ṣe àjọdún rẹ̀ ní 15 Oṣù Ìgbé, pẹ̀lú àwọn Aposteli Aristarku àti Pudeni, ó sì ń kà á mọ́ àwọn Aposteli Àádọ́rin tí a jọ ń bọlá fún ní 4 Oṣù Ṣẹ́rẹ́. Ìjọ Arles ka St. Tirofimu sí olùdásílẹ̀ rẹ̀ àti bíṣọ́ọ̀bù àkọ́kọ́ rẹ̀, tí a rán láti Romu wá, gẹ́gẹ́ bí Póòpù St. Zosimus ti kọ ní ọdún 417 Lẹ́yìn Kristi, ó sì ń bọ̀wọ̀ fún un gẹ́gẹ́ bí ọmọ-ẹ̀yìn St. Paulu; Ìjọ Kátólíìkì ti Romu ń ṣe àjọdún St. Tirofimu ti Arles ní 29 Oṣù Ọ̀pẹ̀.

Àṣà àwọn Ìjọ yàtọ̀ síra nípa ìgbésí ayé rẹ̀ lẹ́yìn náà. Àṣà Orthodox sọ pé alábàákẹ́gbẹ́ St. Paulu fi èmí rẹ̀ lélẹ̀ ní Romu lábẹ́ Nero, nígbà tí Ìjọ Arles ka á sí bíṣọ́ọ̀bù tí ó dá a sílẹ̀; àti pé St. Gregory ti Tours, ní nǹkan bí ọdún 590 Lẹ́yìn Kristi, fi iṣẹ́ ìránṣẹ́ Tirofimu ní Arles sí ọ̀rúndún kẹta.

A ṣe ìyàsọ́tọ̀ sí ipò bíṣọ́ọ̀bù láti ọdọ̀ ẹnìkan sí ẹni tí ó tẹ̀lé e, nípasẹ̀ àwọn ìjọ tí a dárúkọ wọn nísàlẹ̀ yìí.

A tún ń bọlá fún àwọn bíṣọ́ọ̀bù kan nínú ìlà yìí gẹ́gẹ́ bí ẹni mímọ́. Àwọn àmì tí ó wà lẹ́gbẹ̀ẹ́ orúkọ wọn jẹ mọ́ ìwà mímọ́ ìgbésí ayé nìkan. Wọn kò ní í ṣe pẹ̀lú bí ìyàsọ́tọ̀ kankan ti tọ́ tó: ipò olúkúlùkù bíṣọ́ọ̀bù tí a kọ orúkọ rẹ̀ sílẹ̀ nínú ìtẹ̀léra náà dọ́gba pẹ̀lú ti àwọn yòókù, yálà a ń bọlá fún un gẹ́gẹ́ bí ẹni mímọ́ tàbí a kò bọlá fún un bẹ́ẹ̀.

St. Ẹni mímọ́: ẹni tí Ìjọ kan ń bọlá fún ní gbangba pé ó gbé ìgbésí ayé ìwà mímọ́ tí ó tayọ, pé ó sì wà lọ́dọ̀ Ọlọ́run nísinsin yìí, tí Ìjọ náà sì ń ṣe ìrántí rẹ̀ nínú kàlẹ́ńdà rẹ̀. Nínú Ìjọ ìjímìjí, ìyìn àwọn onígbàgbọ́ àti ti àwọn bíṣọ́ọ̀bù wọn ni a fi ń mọ àwọn ẹni mímọ́; lẹ́yìn náà, nípa kíkéde wọn ní ẹni mímọ́ lọ́nà àṣẹ nínú Ìjọ Kátólíìkì ti Romu, àti nípa ṣíṣe wọ́n lógo nínú Ìjọ Orthodox ti Ìlà Oòrùn.

Ẹ.Ì. Ẹni Ìbùkún: nínú Ìjọ Kátólíìkì ti Romu, ẹni tí a ti kéde ní ẹni ìbùkún, ìgbésẹ̀ àṣẹ tí ó ń ṣáájú kíkéde ẹni náà ní ẹni mímọ́.

C Ìjọ Kátólíìkì ti Romu ń bọlá fún un gẹ́gẹ́ bí ẹni mímọ́ tàbí ẹni ìbùkún.

CO Ìjọ Kátólíìkì ti Romu àti Ìjọ Orthodox ti Ìlà Oòrùn méjèèjì ń bọlá fún un gẹ́gẹ́ bí ẹni mímọ́.

Pupa Ajẹ́rìíkú: ẹni tí ó fi ẹ̀mí rẹ̀ lélẹ̀ nítorí ìgbàgbọ́.

Àwọn Ìjọ kì í fìgbà gbogbo fohùn ṣọ̀kan lórí ẹni tí ó jẹ́ ẹni mímọ́. Ìjọ kan lè máa bọlá fún ẹni tí òmíràn kò bọlá fún, àwọn àmì náà sì ń fi Ìjọ tí ó ń bọlá fún olúkúlùkù wọn hàn.

Arles

Ìtẹ́ Arles ní Gaul, tí St. Tirofimu dá sílẹ̀. Àwọn bíṣọ́ọ̀bù Arles láti ọdọ̀ Dionysius, ẹni tí ó ṣípò rẹ̀, dé ọdọ̀ Virgilius. Láti ìtẹ́ yìí ni St. Augustine ti gba ìyàsọ́tọ̀ fún iṣẹ́ ìránṣẹ́ rẹ̀ ní Gẹ̀ẹ́sì.

2. Dionysius 80
3. Regulus 85
4. Felicissimus 100
5. Gratus 120
6. Ambrosius 145
7. Martinus 170
8. Ingenuus 180
9. Augustinus 200
10. Hieronymus 220
11. Savitius 230
12. Marcianus 240
13. Victor 250
14. Marinus 270
15. Martinus II 270
16. Nicasius 330
17. Valentinus 342
18. Saturninus 354
19. Crescentius 365
20. Concordius 380
21. Constantinus 392
22. Heros 410
23. Patroclus 422
24. St. Honoratus CO 426
25. St. Hilarius CO 438
26. Ravennius 449
27. Leontius 463
28. Aeonius 493
29. St. Caesarius CO 502

30. Auxanius 542
31. St. Aurelianus [CO] 546
32. Sapaudus 556
33. Licerius 586
34. St. Virgilius [CO] 588

Canterbury

Ìtẹ́ Canterbury, tí St. Augustine dá sílẹ̀, ẹni tí Póòpù St. Gregory Ńlá rán láti mú ìyìnrere wá fún àwọn ará Gẹ̀ẹ́sì ní ọdún 597.

35. St. Augustine ti Canterbury [CO] 597
36. St. Laurence [CO] 604
37. St. Mellitus [CO] 619
38. St. Justus [CO] 624
39. St. Honorius [CO] 627
40. St. Deusdedit [CO] 655
41. St. Theodore ti Tarsu [CO] 668
42. St. Brihtwald [CO] 693
43. St. Tatwine [CO] 731
44. St. Nothelm [CO] 735
45. Cuthbert 740
46. St. Bregowine [CO] 759
47. Jaenberht 766
48. Æthelhard 793
49. Wulfred 805
50. Feologild 832
51. Ceolnoth 833
52. Æthelred 870
53. Plegmund 890
54. St. Athelm [CO] 914
55. Wulfhelm 923
56. St. Oda [CO] 942
57. St. Dunstan [CO] 960
58. Æthelgar 988
59. Sigeric 990
60. Ælfric 995
61. St. Ælfheah [CO] *Ajẹ́rìíkú* 1006
62. Lyfing 1013
63. Æthelnoth 1020
64. Eadsige 1038
65. Robert ti Jumièges 1051
66. Stigand 1052
67. Lanfranc 1070
68. St. Anselm [C] 1093
69. Ralph d'Escures 1114
70. William de Corbeil 1123
71. Theobald ti Bec 1139
72. St. Thomas Becket [C] *Ajẹ́rìíkú* 1162
73. Richard ti Dover 1174
74. Baldwin ti Forde 1185
75. Reginald Fitz Jocelin 1191
76. Hubert Walter 1193
77. Stephen Langton 1207
78. Richard le Grant 1229
79. St. Edmund Rich [C] 1234
80. Ẹ.Ì. Boniface ti Savoy [C] 1245
81. Robert Kilwardby 1273
82. John Peckham 1279
83. Robert Winchelsey 1294
84. Walter Reynolds 1313
85. Simon Mepham 1328
86. John Stratford 1333
87. Thomas Bradwardine 1349
88. Simon Islip 1349
89. Simon Langham 1366
90. William Whittlesey 1368
91. Simon Sudbury 1375
92. William Courtenay 1381

93. Thomas Arundel 1396
94. Henry Chichele 1414
95. John Stafford 1443
96. John Kemp 1452
97. Thomas Bourchier 1454
98. John Morton 1486
99. Henry Deane 1501
100. William Warham 1503
101. Thomas Cranmer 1533

Ìjọ ti Gẹ̀ẹ́sì

Léyìn Àtúnṣe Ìjọ, àwọn bíṣọ́ọ̀bù Ìjọ ti Gẹ̀ẹ́sì, bíṣọ́ọ̀bù tí a kọ orúkọ rẹ̀ ṣáájú ni ó ya olúkúlùkù wọn sọ́tọ̀.

102. John Scory 1551
103. Matthew Parker 1559
104. Edmund Grindal 1559
105. John Whitgift 1577
106. Richard Bancroft 1597
107. George Abbot 1609
108. George Montaigne 1617
109. William Laud 1621
110. Brian Duppa 1638
111. Gilbert Sheldon 1660
112. Henry Compton 1674
113. William Sancroft 1678
114. Jonathan Trelawny 1685
115. John Potter 1715
116. Thomas Herring 1738
117. Frederick Cornwallis 1750
118. John Moore 1775

Amẹ́ríkà

Láti ọdọ̀ William White, tí a yà sọ́tọ̀ ní Lambeth Palace ní ọdún 1787 fún ìjọ ní Amẹ́ríkà, dé ọdọ̀ àwọn bíṣọ́ọ̀bù tí wọ́n ti gbé ìtẹ̀léra yìí wá títí di òní.

119. William White 1787
120. Benjamin Treadwell Onderdonk 1830
121. Samuel Allen McCoskry 1836
122. William Edward McLaren 1875
123. William Montgomery Brown 1898
124. Wallace David de Ortega Maxey 1927
125. Nils Bertil Alexander Persson 1986
126. Samuel Guido, Jr. 2004

127.

Garland F. Byers, Jr.

2013

Ìtẹ̀léra kan náà pẹ̀lú Bíṣọ́ọ̀bù Àgbà ti Canterbury

Bíṣọ́ọ̀bù Àgbà ti Canterbury ti ìsinsin yìí, Sarah Mullally, àti Bíṣọ́ọ̀bù Byers ní ìlà ìtẹ̀léra àwọn aposteli kan náà láti ọdọ̀ St. Tirofimu títí dé ọdọ̀ Thomas Herring (a yà á sọ́tọ̀ ní ọdún 1738; Bíṣọ́ọ̀bù Àgbà ti Canterbury 1747–1757). Bíṣọ́ọ̀bù Àgbà Herring fúnra rẹ̀ ni ó fi ọwọ́ ara rẹ̀ ya àwọn bíṣọ́ọ̀bù tí ìlà méjèèjì ti ṣẹ̀ wá sọ́tọ̀: ní ìlà ti Bíṣọ́ọ̀bù Àgbà Mullally, Robert Hay Drummond, ní ọdún 1748; ní ìlà ti Bíṣọ́ọ̀bù Byers, Frederick Cornwallis, ní ọdún 1750.

Oyè Mímọ́

Ìyàsímímọ́
17 Oṣù Ògún 2008, nípa gbígbé ọwọ́ lé, ní St. Paul's Lutheran Orthodox Chapel, Palmerton, Pennsylvania.

Ìyàsọ́tọ̀ sí Oyè Mímọ́ ti Bíṣọ́ọ̀bù
20 Oṣù Ìgbé 2013, nípa gbígbé ọwọ́ lé nígbà ayẹyẹ Oúnjẹ Alẹ́ Mímọ́, ní St. Paul's Lutheran Orthodox Chapel, tí ó ṣe ìpàdé rẹ̀ ní ọjọ́ náà ní American Legion Post 16, Slatington, Pennsylvania.

Olórí ẹni tí ó yà á sọ́tọ̀
Ẹni Ọ̀wọ̀ Jùlọ Samuel Guido, Jr.

Àwọn tí ó bá a yà á sọ́tọ̀
Bíṣọ́ọ̀bù Bradley A. Varvil
Bíṣọ́ọ̀bù Michael Byus
Bíṣọ́ọ̀bù James Thompson
Àwọn ìwé èrí ìyàsímímọ́ àti ìyàsọ́tọ̀, pẹ̀lú àwọn fọ́tò ìyàsọ́tọ̀ náà, wà ní ojú ìwé Nípa Bíṣọ́ọ̀bù.

Iṣẹ́ Ìsìn

A yà á sọ́tọ̀ sí Oyè Mímọ́ ti Bíṣọ́ọ̀bù ní 20 Oṣù Ìgbé 2013, nínú Lutheran Orthodox Church, Inc., níbi tí ó ti sìn lẹ́yìn náà gẹ́gẹ́ bí Bíṣọ́ọ̀bù Àgbà ti Ẹkùn Ìjọ Western North Carolina. Bíṣọ́ọ̀bù Byers kò ní àjọṣepọ̀ kankan pẹ̀lú ẹgbẹ́ náà mọ́.

Dókítà nínú Ẹ̀kọ́ Ìmọ̀ Ọlọ́run (*honoris causa*), tí Lutheran Orthodox Church, Inc. fi fún un ní 20 Oṣù Ìgbé 2013.

Gbogbo ẹsẹ Ìwé Mímọ́ ní èdè Yorùbá tí a fà yọ ní ojú ìwé yìí ni a mú láìyí ohunkóhun padà láti inú *Biblica® ní oore ọ̀fẹ́ láti lo Bíbélì Mímọ́ ní Èdè Yorùbá Òde-Òní™*. Orísun: ebible.org/yor. Àmì mẹ́ta (...) ń fi ibi tí a ti fo apá kan sílẹ̀ hàn.
Biblica® ní oore ọ̀fẹ́ láti lo Bíbélì Mímọ́ ní Èdè Yorùbá Òde-Òní™ Ẹ̀tọ́ àdàkọ © 2009, 2017 Biblica, Inc. Biblica® Open Yoruba Contemporary Bible™ Copyright © 2009, 2017 by Biblica, Inc. "Biblica" ni àmì ìdámọ̀ tí Biblica, Inc. fi sílẹ̀ ní United States Patent àti ní ilé iṣẹ́ tí wọ́n ti ń fúnni ní àmì ìdámọ̀. Gba àṣẹ kí o tó lòó. "Biblica" is a trademark registered in the United States Patent and Trademark Office by Biblica, Inc. Used with permission.
A ṣe àgbékalẹ̀ iṣẹ́ yìí lábẹ́ àkóso ti Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 International License (CC BY-SA). Láti rí ẹ̀dà ìwé àṣẹ, lọ sí http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0 tàbí kí o kọ lẹ́tà ránṣẹ́ sí Creative Commons, PO Box 1866, Mountain View, CA 94042, USA.
This work is made available under the Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 International License (CC BY-SA). To view a copy of this

license, visit http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0 or send a letter to Creative Commons, PO Box 1866, Mountain View, CA 94042, USA.

St. Tirofimu, iṣẹ́ ọnà gbígbẹ́ ti Romanesque, ọ̀rúndún kejìlá, àgbàlá St. Trophime, Arles. Fọ́tò láti ọwọ́ SiefkinDR, láti orí Wikimedia Commons, tí ẹni tí ó ya fọ́tò náà ti fi sílẹ̀ gégẹ́ bí ohun ìní gbogbo ènìyàn; a gé etí rẹ̀, a sì yí ìtóbi rẹ̀ padà láti ara ti ìpilẹ̀ṣẹ̀.